

Capesa: l'aigua a Escaldes-Engordany

Eduard López i Mirmi

Sumari:

- Introducció
- Què és Capesa, qui som
- D'on venim, els nostres orígens
- Per què hi som
- La nostra filosofia social i empresarial
- Què hi fem
  - Objectiu de l'empresa
  - Control de qualitat
  - Abonats de l'empresa
  - Origen de l'aigua subministrada
  - Característiques bàsiques de l'aigua subministrada
  - Tractament
  - Volum de subministrament
  - Qualitat de l'aigua subministrada i resultats
- La nostra projecció en el futur
  - Nous dipòsits
  - Noves captacions
  - Unió de xarxes

Introducció

L'objectiu d'aquesta ponència no és cap altre que la presentació de la societat Capesa, ja que entenem que som un actor, un més, dins del concert de tot l'entramat de *L'aigua i Andorra*, tema central de la 24a Diada d'Andorra a la Universitat Catalana d'Estiu a Prada de Conflent. La nostra finalitat no és estendre'ns en unes explicacions científiques i analítiques exhaustives. Entenem que una vegada llegit l'enunciat del programa general amb els temes del dia aquest

extrem serà tractat pels especialistes adequats en la matèria i també on pertoqui. Nosaltres volem únicament mostrar-vos què és Capesa, d'on venim, els nostre orígens, per què hi som, la nostra filosofia social i empresarial, què hi fem i finalment la nostra projecció en el futur.

Què és Capesa, qui som

Segons el que consta en els estatuts socials, de juny de 2009 (renovats en aquesta data per la imperativa adequació a la legalitat vigent en matèria de societats al Principat d'Andorra), es diu:

"Article 1

Amb la denominació de "COMPANYIA D'AIGÜES POTABLES D'ESCALDES-ENGORDANY, SOCIETAT ANÒNIMA", per anagrama Capesa, es constitueix una societat mercantil per accions...

Article 2

La societat té per objecte la recollida, la distribució i explotació d'aigües potables de la Parròquia d'Escaldes-Engordany que, sent concessionària del Comú d'Escaldes-Engordany que n'és el titular del domini públic de dites aigües, prestarà els serveis que escaiguin en l'interès públic que se'n deriva...

Article 7

La Societat serà regida i administrada per la Junta General d'Accionistes i pel Consell d'Administració.

Article 8

La Junta General d'Accionistes representa tots els socis de la societat i les seves decisions, adoptades de conformitat amb les disposicions d'aquests Estatuts i amb la Llei, obliguen tots els accionistes.

Article 17

La Societat serà regida, administrada i representada per un Consell d'Administració compost per un nombre de vuit (8) accionistes elegits i (o) renovats per la Junta General d'Accionistes, quan pertoqui reglamentàriament. En tot cas dos (2) membres del Consell d'Administració hauran de ser membres o delegats expressament mandatats de l'Honorable corporació comunal."

D'on venim, els nostres orígens

Una mica d'història...

Escaldes-Engordany esdevé parròquia de ple dret el 14 de juny de 1978 i deixa de formar part de la parròquia d'Andorra.

Tots sabem que la parròquia d'Andorra estava formada pels dos quarts, Andorra la Vella-Santa Coloma i Escaldes-Engordany. Contràriament als altres quarts del país, eren de constitució relativament moderna, segons decret del M. I. Consell General de l'any 1935. Això explica que aquests dos quarts, en lloc de tenir llevadors al capdavant, tinguin cònsols. Aquests són independents l'un de l'altre i administren cadascun els béns del seu quart. El cònsol major s'alternava cada dos anys per quart.

A causa dels pocs recursos econòmics en general i particularment al quart d'Escaldes-Engordany, la gestió i distribució de l'aigua potable estava en mans de mútues. L'any 1953 es va crear la Mútua d'Aigües Potables del riu Madriu, fusió de les dues mútues existents en aquell moment,

la Societat d'Aigües Potables del riu Madriu i La Mútua General d'Aigües Potables, conegudes respectivament per la dels *rics* i la dels *pobres*.

Una de les característiques de funcionament de la Mútua d'Aigües Potables del riu Madriu és que els nous mutualistes compraven l'aigua de per vida, amb el sistema d'adquisició de *plomes*. La ploma d'aigua, unitat de mesura que ha perdurat al llarg del temps, prové de l'imperi romà i és l'equivalent als mil (1.000) litres d'aigua que passen pel forat de la ploma d'un ànec en vint-i-quatre (24) hores.

També s'aforaren totes les entrades d'aigua potable distribuïdes als edificis, en funció de la quantitat de plomes d'aigua adquirides pel propietari mutualista entrant o ja existent, aquestes calculades bàsicament segons la necessitat o la demanda.

Molts ciutadans de la parròquia d'Escaldes-Engordany van esdevenir, fil per randa i successivament, administradors de la Mútua i així, amb una solidaritat exemplar, moltes vegades anònima i totalment desinteressada, va funcionar un servei bàsic caracteritzat per l'empenta d'unes persones que amb les seves decidides actuacions van fer de la Mútua un referent de servei públic normalitzat i al servei de l'interès general.

Per què hi som

Aquesta modalitat de gestió que ha funcionat durant més de quaranta (40) anys no va poder perdurar més enllà de l'any 1994, quan els administradors del moment de la Mútua d'Aigües Potables del riu Madriu van adonar-se que el sistema no era econòmicament sostenible, ja que amb l'envelliment de la xarxa, els pocs ingressos per l'accés de nous mutualistes –úniques entrades de capital previstes en el sistema de funcionament mutualista– no podrien cobrir les reparacions i refeccions totalment inajornables de l'entramat de la xarxa que s'anava envellint. L'any 1994, doncs, conjuntament amb el comú d'Escaldes-Engordany, els gestors de la Mútua van prendre una decisió valenta i decidida, en formalitzar la substitució –o més ben dit, dissolució– de la Mútua i dissenyar Capesa, una societat per accions que passaria a assumir totes les competències de la Mútua, enumerades en els estatuts socials abans esmentats.

És evident que aquesta transformació, que com tota evolució social havia de ser assumible, progressista i afavoridora de l'interès general, tenia com a objectiu principal assegurar la viabilitat econòmica, que era el quid de la qüestió. S'havia de respectar els drets adquirits dels mutualistes i garantir alhora el futur del servei, amb una transició transparent i no traumàtica.

La fórmula escollida per a l'assoliment d'aquesta reconversió de règim jurídic, passant de l'estat de mútua a societat, pot resumir-se en la posada en pràctica simultània de tres (3) claus:

- 1 - Bescanviar les plomes d'aigua dels mutualistes per accions de la nova societat, aplicant-hi un valor proporcional al valor auditat de l'empresa.
- 2 - Concebre una ampliació de capital que, una vegada tancada i degudament desemborsada, permet l'entrada de nous socis accionistes, equiparats en drets als que podríem anomenar com a històrics.
- 3- Col·locar comptadors volumètrics d'aigua potable, substituint i eliminant els elements d'aforament, i facturar aquesta aigua en funció del consum realitzat per l'usuari.

La nostra filosofia social i empresarial

Així doncs, en el decurs del mes de maig de l'any 1994 apareix Capesa a Escaldes-Engordany,

una societat empresa independent i, en la meua opinió, també atípica, ja que assumeix unes competències que generalment a Andorra són atribuïdes als comuns o als quarts.

Entenc que una vegada constituïda, Capesa ha de realitzar uns equilibris entre dos conceptes que podrien ser considerats incompatibles *a priori*:

-La prestació d'un servei públic de qualitat, en el marc d'una societat on existeix una barrera tangible entre el diferent tarannà o diferents maneres oposades de fer, en el *públic* i el *privat*.

-La gestió amb criteris absolutament empresarials, on els comptes de resultats són determinants i, consegüentment, on l'accionista espera una raonable retribució, a canvi de la seva aposta econòmica amb l'adquisició d'accions.

L'observació del comportament de Capesa durant els disset (17) anys de la seva existència i la nostra experiència circumstancial al capdavant de la gestió d'aquesta empresa, ens diu que aquest equilibri s'ha pogut mantenir de forma totalment natural i sense cap tipus de trasbals.

D'una banda, el ciutadà ha entès en general que tots els serveis prestats tenen un cost i que tota empresa prestadora, sigui pública o privada, l'ha de repercutir, facturar i cobrar al seu just preu o valor.

D'altra banda, la junta general d'accionistes, al llarg d'aquests anys de singladura, ha anat assumint les propostes documentades de repartiment de beneficis que s'han anat realitzant amb mesura i prudència per part dels diferents consells d'administració, sense posar en perill la viabilitat de l'empresa.

Podem dir doncs que tot i que Capesa és nominalment una societat mercantil per accions, actualment amb sis-cents vuitanta-dos (682) accionistes que detenen cent cinquanta mil (150.000) accions, també és una prestadora de serveis públics, dins l'àmbit de la parròquia d'Escaldes-Engordany.

La prudència i la mesura són dos conceptes que el consell d'administració de Capesa ha preservat en totes les seves actuacions.

Entenc, però, que aquest fet no és excepcional, ja que hauria de ser una qualitat inherent a tota empresa que evoluciona i actua en la nostra societat.

És per això que tot i la bona evolució del resultat comptable i que l'evolució del preu de l'acció no ha deixat d'augmentar des del naixement de Capesa, tot i que la nostra gestió s'efectua amb els criteris empresarials esmentats anteriorment, no s'ha de considerar Capesa un producte financer clàssic i especulatiu.

La col·laboració amb el comú d'Escaldes-Engordany comporta també un vessant logístic important. Sovint ens hem de coordinar conjuntament amb la corporació local per a l'assoliment integral de l'obra pública i infraestructural. Capesa ha de conèixer i ha de reservar els recursos econòmics escaients, per fer front a les obres en la via pública endegades pel comú, moment en què l'oportunitat de modernitzar les xarxes antigues s'ha d'aprofitar.

En aquestes circumstàncies Capesa actua al mateix nivell d'independència responsable i coordinada, com poden i han de fer les empreses parapúbliques FEDA, Andorra Telecom i d'altres.

Què hi fem

1) Objectiu de l'empresa

L'empresa es dedica al subministrament d'aigua potable, anomenada segons els criteris exigits per la reglamentació vigent en la matèria, "apta per al consum i conforme als criteris de qualitat".

2) Control de qualitat

El subministrament es realitza sota un rigorós control de qualitat en tres àmbits:

-Servei tècnic de Capesa: atenció les vint-i-quatre (24) hores, els tres-cents seixanta-cinc (365) dies de l'any, i control diari dels paràmetres bàsics de qualitat de l'aigua subministrada.

-Àmbit governamental en els vessants sanitari i administratiu.

-Contractació dels serveis d'un laboratori privat i independent per realitzar les analítiques reglamentàries de manera periòdica.

3) Abonats de l'empresa

Capesa subministra aigua potable a tota la Parròquia d'Escaldes-Engordany, que té un cens aproximat de setze mil tres-cents (16.300) persones.

Capesa té mil setanta-dos (1.072) abonats i disposa de mil dos-cents (1.200) comptadors instal·lats i distribuïts que reben l'aigua per al seu consum diari a través de la xarxa.

4) Origen de l'aigua subministrada

La gran majoria dels abonats de Capesa reben l'aigua d'origen superficial del riu de Perafita, afluent del riu Madriu, i del riu Madriu mateix, en menor quantitat. La confluència dels dos rius a Entremesaigües es produeix a pocs centenars de metres de la planta de tractament que està situada a la carretera de la Plana.

El sector d'Engolasters rep l'aigua d'origen subterrani. El pou de captació està situat a la zona de la font de la Closa. Aquest sistema és independent de l'abans esmentat del riu Madriu.

5) Característiques bàsiques de l'aigua subministrada

L'aigua superficial dels rius de Perafita i Madriu es caracteritza per la baixa mineralització (és aigua tova o molt tova). No presenta incrustacions calcàries. El pH és més aviat neutre. La turbulència natural és molt baixa, encara que se'n pot veure afectada en èpoques de desgel o de pluges intenses.

6) Tractament

L'aigua que és captada, tant la d'origen superficial com la d'origen subterrani, rep dos tipus de tractament:

Filtratge: destinat a retenir les partícules que pugui contenir l'aigua i així disminuir-ne la turbulència.

Desinfecció: tractament consistent a eliminar els microbis patògens de l'aigua, pel procediment de dosificar-hi un agent desinfectant, que en aquest cas és el clor.

7) Volum de subministrament

El sistema principal que subministra un més gran nombre d'abonats a partir de l'aigua de la vall del Madriu i de Perafita dóna un cabal de vuit mil (8.000) m³ diaris de sortida de planta.

El sistema d'Engolasters subministra un cabal de trenta (30) m³ diaris.

8) Qualitat de l'aigua subministrada i resultats

Els controls realitzats pel laboratori extern que té encomanada aquesta tasca tenen la següent periodicitat:

-A la sortida dels dipòsits es fan analítiques de comprovació cada quinze dies.

-En tota la xarxa i de forma caracteritzada, en vint (20) punts representatius, es realitzen analítiques mensuals de comprovació.

Els controls que realitza el servei tècnic de Capesa es fan diàriament a la sortida de les plantes de tractament i en llocs representatius de la xarxa.

Els resultats dels controls de qualitat realitzats són molt favorables i assoleixen el 100% d'aptitud per al consum en les mostres recollides.

En l'obtenció d'aquests resultats tan satisfactoris cal destacar la feina diària del servei tècnic de Capesa i dels seus col·laboradors.

També la bona qualitat que de per si presenta l'aigua de les nostres muntanyes tampoc no és gens menyspreable.

La nostra projecció en el futur

La feina del dia a dia i els reptes i disposicions de futur fan de Capesa una societat vital que vol complir amb escreix i ganar els objectius identificats en els documents de gestió i comptables de la societat.

1) Nous dipòsits

Actualment, i coneixent les nostres dades de producció i de consum, ens adonem del nostre dèficit en la capacitat dels nostres dipòsits a la capçalera dels centres de tractament, que en la seva globalitat és de dos mil (2.000) m³.

Els nostres esforços a curt termini estan centrats en el projecte de construcció d'uns dipòsits moderns al Prat de la Cirera, amb una capacitat de cinc mil (5.000) m³ i amb un cost aproximat de tres milions d'euros (3 M €).

2) Noves captacions

La recerca d'una nova captació a la zona de Ràmio (vall del Madriu) també és un objectiu vital a llarg termini i hi estem treballant.

3) Unió de xarxes parroquials

Estem centrant esforços també, en col·laboració estreta amb els comuns d'Escaldes-Engordany i d'Andorra la Vella, per unir les xarxes d'aigua potable al carrer de la Unió, al lloc anomenat rotonda de la Dama de Gel.

L'objectiu d'aquesta obra, que ha superat l'estadi del projecte i que està en fase de construcció, no és cap altre que la mútua solidaritat de cobrir mancances i dèficits puntuals de subministrament, per fer front a eventuals greus incidències en qualsevol de les dues xarxes parroquials, si s'escau.

Eduard López i Mirmi,
arquitecte i president del consell d'administració
de la Companyia d'Aigües Potables d'Escaldes-Engordany (Capesa)